

НОВИНКИ

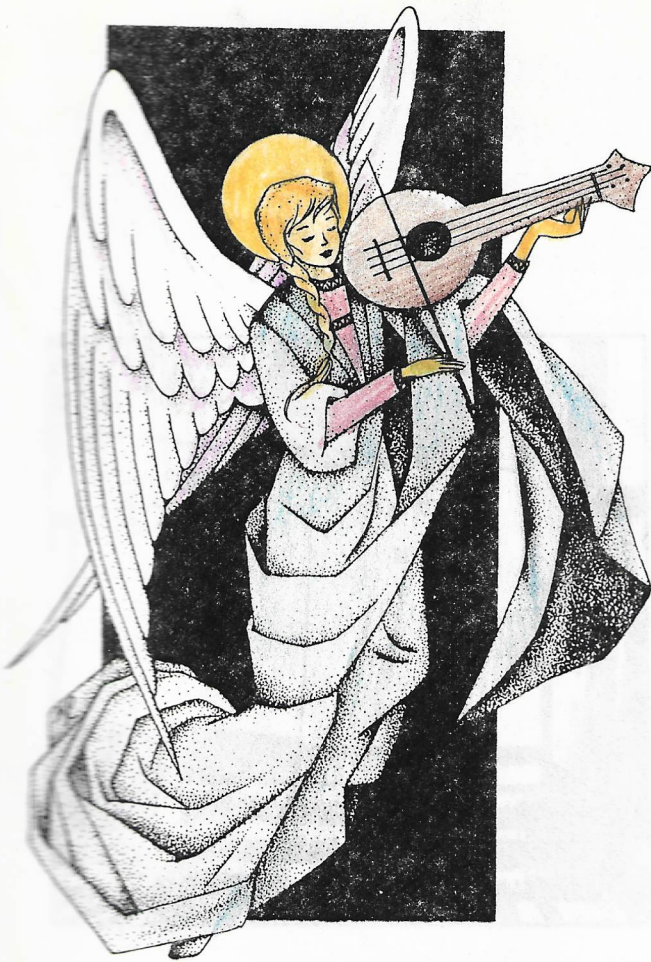

ПАНСІОНУ

ІМ. ІВАНА ФРАНКА
ТОРОНТО

ч. 32

СІЧЕНЬ 1984

НОВА РАДІСТЬ СТАЛА

Нова радість стала,
Яка не бувала,
Над вертепом звізда ясна
Світу засіяла.

Де Христос родився,
З Діви воплотився
Як чоловік пеленами
Убого повився.

В Е С Е Л И Х С В Я Т І

Щ А С Л И В О Г О

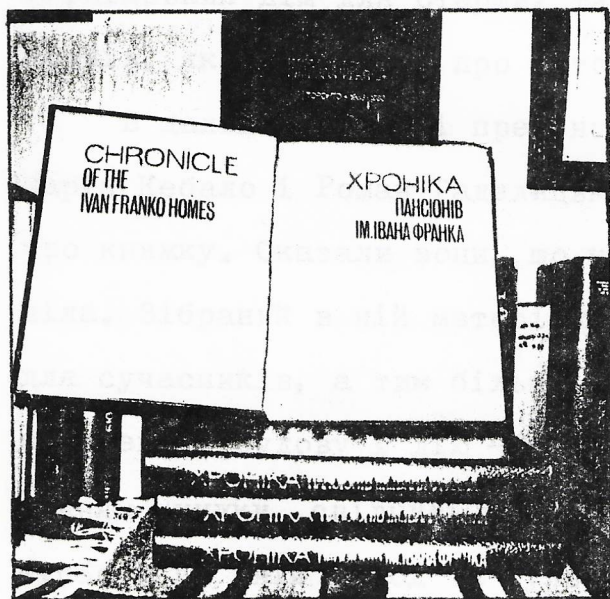
Н О В О Г О Р О К У

М Е Ш К А Н Ц Я М , П Р А Ц І В Н И К А М І

П Р И Я Т Е Л Я М С Е Н Ї О Р І В

б а ж а є

Дирекція Товариства Український Дім для Старших і
Адміністрація Пансіонів ім. Івана Франка

П Р Е З Е Н Т А Ц І Я

"ХРОНІКИ ПАНСІОНІВ
ІМ. ІВАНА ФРАНКА"

1963 - 1983

У неділю 6-го листопада 1983 року в Пансіоні ім. Івана Франка в Міссіссага відбулася врочиста презентація нововиданої "Хроніки Пансіонів ім. Івана Франка", 1963 - 1983, яка з'явилася заходами дирекції Пансіонів ім. Івана Франка при співучасті Мистецького Клубу Пансіонів та фінансовій підтримці "Нью Горайзонс Програм".

Презентацію Відкрила пані директор Євгенія Пастернак - промотор книжки, представляючи обставини й причини, для яких вона сама, а відтак гурт людей взялися за це трудне і коштовне діло. Пані Пастернак, вказуючи на найважливішу причину появи книжки, підкреслила факт, що спосіб, в який ми дбаємо про своїх старших, є показником високої культури

нашого суспільства, нашого народу, а видана книжка є сконденсованим доказом цього. Пані Пастернак дякувала всім, що спричинилися до видання книжки.

Слово перейшло до Пані Винників – секретаря Товариства Український Дім для Старших та голови Мистецького Клубу Пансіонів, яка розказала про історію писання книжки.

В дальшій частині презентації працівники Пансіонів – Марія Кебало і Роман Раделицький представили свої думки про книжку. Сказали вони, що книжка є завершенням великого діла. Зібраний в ній матеріал є збережений перед забуттям для сучасників, а тим більше для наших нащадків. Праця, вкладена в будову і дію Пансіонів та завершення діла виданням книжки, свідчить про велику любов до Батьківщини, турботу за свій народ та культ доброї роботи. З огляду на ті прикмети "Хроніка" стається амбасадором наших досягнень, як нації.

Студент Т. Міщук, який працює в Пансіоні вже шість років, висловив свої думки про dokonane діло, сказав, чим є Пансіон та книжка в його відчуттях. Відтак студенти – працівники Пансіонів – відспівали пісню "Стоїть гора високая" і припняли присутнім по квітці.

Закінченням офіційної частини презентації "Хроніки" був момент обдаровування нововиданою книжкою заслужених. Після того всі були запрошені на чайне прийняття.

Численні присутні мали змогу познайомитися з виставкою, присвяченою "Хроніці", влаштованою Романом Раделицьким.

В тому часі можна було також оглядати приміщення Пансіону.

Для повнішого образу події належить декілька слів самій "Хроніці". Матеріал, зібраний панею директор Євгенією Пастернак, оформлений Романом Раделицьким, виданий під редакцією колегії у складі: Д. Винників, Е. Пастернак, Р. Раделицький, Т. Тонкович і М. Кебало, обіймає 350 великого формату сторінок друку, разом з численними чорно-білими і кольоровими фотографіями. Мистецьке вдале оформлення книжки, висока якість паперу і друку, естетична тверда обкладинка з витисненим золотим заголовком спричинюють, що "Хроніка" може сповняти, крім підставових, також і подарункову функцію. Фотографії та листи визначних представників канадських урядів, на чолі з прем'єром Канади П. Е. Трудо та Генеральним Губернатором Канади Едвардом Шраєром, свідчать, що Пансіони мають значіння не лише в стисло українському, але й в канадському масштабах.

Англійський матеріал - коментарі англомовної преси, фотографії офіційних листів поміщено окремо при кінці книжки.

Рівно ж поміщено виказ меценатів і жертводавців Пансіонів, без жертвенности яких немислимим було створення Пансіонів і видання "Хроніки".

Коли призадуматися над значенням видання "Хроніки", думка летить на Підляшшя, де інспіраторка цієї книжки починала свою працю. І родяться порівняння, рефлексії. В другій половині ХІХ ст., розуміючи заклик страждаючого Підляшшя, йде там до вчительської праці визначний, але ще тоді ширше невідомий, письменник І. Нечуй-Левицький та ін. У важких умовах вони віддали частину свого життя в праці для народу і їх приклад є і буде відомий завдяки друкованому слову. Це і є незамінна вартість "Хроніки".

Марія Кебало

МОНТАЖ, ПРОЧИТАНИЙ ПІД ЧАС ПРЕЗЕНТАЦІЇ

" Х Р О Н І К И "

Хоч в наших часах поява книжки не чинить вже революції, але все таки є небуденною подією, бо вимагає ініціативи, багато фахової праці, а передовсім тема, яка оправдувала б успішну появу. У випадку "Хроніки Пансіонів ім. Івана Франка", Торонто 1963-1983, знайшлися всі ті елементи. Про перші два свідчить факт завершення друку, а про третій пригадуватися не мусимо, бо ж знаємо, що книжка є про діло, якого велич є нам добре відома.

Про це багато писалося в україномовній та англомовній пресах. Саме частина тих статей творить основні розділи "Хроніки". Це дуже мудра розв'язка, бо хоча для заінтересованих пресові статті більш тривало вкарбовуються в пам'ять, часто навіть зберігаються їх витинки, проте для осторонніх з часом стаються недоступними, проходячи в ділянку дії лише архівістів та науковців. Багато вигідніше мати ті статті зібрані в одну книжку і тримати під рукою, щоб, коли тільки нагода, сягнути по них для відсвіження пам'яті.

Можна таку книжку подарувати, наприклад, заслуженим в праці для старших, тим, які причинилися до будови Пансіонів, можна презентувати як зразок або як дарунок при різних нагодах. Не можна цього зробити з пресовими витинками. Також для майбутніх істориків "Хроніка" стане у великій пригоді, бо звільнить від мозольних студій преси. Тому матеріал, який зібраний у "Хроніці" є збережений для сучасників, а тим більше

для наших нащадків. Ї він збережений перед забуттям та фізичним знищенням.

В людині існує якась незбагненна сила, яка каже їй мати в посіданні, близько серця, хоч маленьку частину, якби пробку, своєї доконаної праці, свого минулого. Для людини, яка працає свій край, буде цим грудка землі, яку забирає з собою у світ, як про це говорить чудовий, глибокої мудрости, вірш Лариси Мурович "Чорноземна Грудка", поміщений на стор. 77 "Хроніки", бо в тій грудці "з поля Рідної Країни піт і кров моїх батьків". Що ж може бути ось тою "грудкою" для людини, яка віддала "піт і кров" свого життя для справи опіки над нашими старшими віком, як не ось ця книжка!? Скористаймо з дальших слів вірша, де поетка каже:

"Мішайся, земле, до чужої ниви,
Своїм теплом ти зерно зогрівай,
Хай вічний дух моїх батьків честивих
Тобі дає снаги на урожай!"

Подібне можна сказати про "Хроніку": "Іди, книжко, до людей, хай дух твій трудолюбимий дає снаги всім нам на урожай".

На мою думку цей філософський вірш так вміло сплітає найвищі людські почування, як любов батьків і батьківщини, пам'ять предків, культ праці, турботу за нащадків, власне ті прикмети, які лягти мусіли у підстави цілого діла, зв'язаного з будовою Пансіонів та їх діянням, wraz із виданням "Хроніки", що не завагалася над поміщенням того вірша, як мотта у наступних виданнях "Хроніки".

Як вказує заголовок книжки, основний матеріал відноситься,

у хронологічному порядку до Першого і Другого та Третього Пансіонів і обіймає роки від 1963 до сьогодні, а вірніше, від 1957 року, коли створено ініціативний комітет будови українського дому для старших. Ця основна частина книжки є попереджена історією Пансіонів авторства ексекютивного директора Євгенії Пастернак та передмовою сенатора Павла Юзика. Відгуки в англійській пресі та фотокопії листів англійською мовою поміщено в окремому розділі.

В книжці дуже багато цікавих фотографій, які документують урочисті події, як і щоденне життя мешканців, артистичні вироби творчо-відпочинкової праці мешканців, особи, зв'язані з суспільною і професійною працею в Пансіонах.

Фотографії та листи визначних канадських урядовців, на чолі з прем'єром Канади П'єр Еліот Трудо та генеральним губернатором Канади Едвард Шраєр, які відвідували Пансіони, а також брали участь в урочистостях, свідчать, що Пансіони мають незвичайне значіння, не лише в українському, але й у всеканадському масштабах. Тому "Хроніка" має значіння не лише для українців.

Висока якість паперу і друку, різноманітних матеріалів багатьох авторів, поезії, мистецьке вдале оформлення, гарні кольорові фотографії і крій літер, старанна міцна оправа з золотим заголовком спричиняють, що "Хроніка" повинна зацікавити кожного, а тим більше українця.

Стається вона для нас "амбасадором" українських досягнень за формою, а в основному за змістом.

М. Кебало

ПЕРШЕ ВЕСІЛЛЯ
В ПАНСІОНІ ІМ. ІВАНА ФРАНКА В МІССІССАГА

Минулої суботи, 19 листопада, в Пансіоні ім. Івана Франка в Міссіссага відбулася небуденна подія. Побралися двоє мешканців: Михайло Струс /34 р./ із Катериною Бугерою /83 р./. Обидвоє вони народилися на Україні і приїхали до Канади в молодому віці.

Пан Струс народився на Лемківщині /Вороблик Шляхоцький/. Приїхав до Канади 1930 року, до Монреалю, відтак осівся в Гамільтоні і займався столярством.

"Молода", Катерина, приїхала до Канади зі села Вербівка /недалеко Коломия/ ще молоденькою дівчиною, коли їй було 12 років. Родина спершу поселилась в Монреалі, відтак у Су Сейнт Марі, а на кінець в Торонті.

АКТ
ВІНЧАННЯ
В КАПЛИЦІ
ПАНСІОНУ
ДОКОНАВ
ОТЕЦЬ
КРИЛОШАНИН
Б. ОСТАПОВИЧ
В ПРИСУТНОСТІ
РОДИНИ
"МОЛОДИХ",

АДМІНІСТРАЦІЇ, ПРАЦІВНИКІВ ТА МЕШКАНЦІВ ПАНСІОНУ.

Дружкою була пані Годована, а дружбою - пан Трохановський.

П Е Р Ш Е
В Е С І Л Л Я
У П А Н С І О Н І
В М І С С І С С А Г А

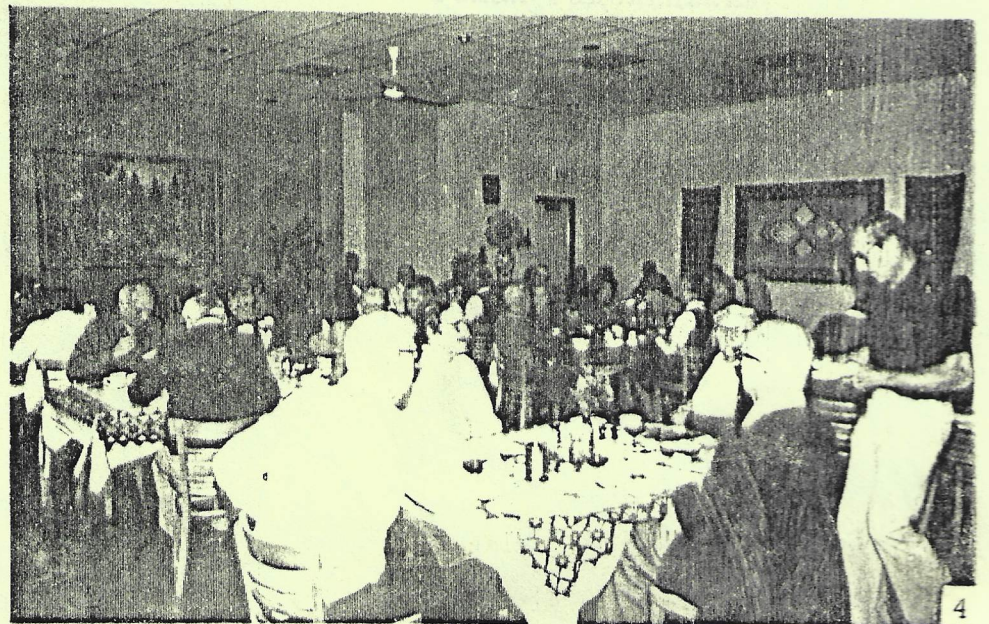

Молода пара
Микола і Катерина

Свадебний стіл: на
справо від молодого -
дружка, пані
Тришчава; на ліво від
молодої стоїть дружба,
пані Трохановський

"Молода"

Сид на Ідальню під
час весільної вечері.

В прийняттю весільному, яким провадив староста і асистент Адміністратора Василь Сонич, брали участь, крім родини і працівників також і всі мешканці Пансіону. Настрій був веселий, головню, коли після многолітствія наші молоді цілувалися - мабуть найкращі зірки і актори в Голівуді так закохано не цілуються. Новоженці того дня таки справді відмолоділи.

В розмові з ними, тиждень після вінчання, я мав враження, що щасливіших людей я ще не бачив ніколи.

Люди з їх близького оточення спочатку різно думали. Не один насміхався, не брав цього поважно, мовляв, хто в цьому віці ще побирається. "Та ми собі з того, - говорив пан Струс, - нічого не робили, хотяи, правда, не було легко ці кпини приймати... Ми тут в Пансіоні пізналися, полюбилися, тому й одружилися... Ми потребуємо один одного. Ми собі взаїмно помагаємо. До того ж кожний з нас має постійне товариство, ми ніколи не самі..."

Бажаємо нашим новопобраним багато щастя й любови та ще многих літ прожити спільно.

Роман Раделицький

РОЗМОВА З МЕШКАНЦЯМИ

ПАНСТВО СТАСІВ

Зимовий город в Пансіоні в Міссіссага заповнений мешканцями. Студенти ставлять концерт. Настрій веселий. Пан Давидюк, як звичайно, рецитус Степана Руданського. Розноситься сміх...

В задньому ряді сидить, здається, ще досить молода пані. На неї видніє спокій і стриманість. Підходжу. Знайомлюсь. "А я звусь Анна Стасів", відповідає ще незнайома мені особа. Питаю чи вона голова Допоміжного Комітету Пансіону. "Так". "Чи міг би я з Вами провести розмову-інтерв'ю?", питаю далі. "Так, дуже радо". Я в кількох словах поясню, в чому діло і залишаю її саму, - мушу ще зробити кілька знімок. Час до часу заглядаю за новою знайомою. Наші погляди зустрічаються.

По концерті пані Стасів мене запрошує до свого апартаменту. Входимо - стіни завалені книжками. Застаємо пана Стасіва. Моя нова знайома нас познайомила. Пан Стасів видався мені мовчазним та ще більше стриманим від пані Стасів і, здавалось, мною не був зацікавлений... /Але я помилився. Вже на відході пан Стасів раптом втягнувся в розмову, обсипуючи мене різними запитаннями/.

Розмова з панею Стасів розв'язується швидко: вже ми дещо знаємо один про одного. Довідаюсь, панство Стасів приїхало сюди з північного Онтеріо, із зимного Тандер Бей.

Пан Стасів був адвокатом, а пані - учителькою. Вони довго думали проте, де їм провести свої старші літа. Холодні

північні зими вже дуже їм надокучили і примусили їх шукати за теплішим кліматом, перенестися ближче до родини, туди, де більше опіки. Врешті вони подали прохання про замешкання в Пансіоні ім. Івана Франка в Міссіссага.

Панство Стасів скоро закліматизувалося в новому приміщенні - тут і їх знайомі і близька родина. Крім того в Торонті живе рідний брат пані Стасів - д-р Чепесюк.

Життя на хуторі не впливає на них негативно. А навпаки. Тут вони знайшли спокій, свіже повітря, зелень, чудову природу... Вони живуть у своєму світі і своїм життям, як і перед тим. У них свій кут, куди ніхто не заглядає і не перешкаджає. А як сумно чи самотно, чи потреба, є знайомі: можна їх до себе запросити в гості, або піти до них. Є й інші місця зустрічі, як зимовий город, розвагові залі, майстерні, сад, альтани... До того ж, будучи активними громадськими діячами, вони, головню пані Стасів, й тут включилися активно в життя Пансіону, помагаючи радо своїми порадами і ділячись своїм досвідом і знанням. Пані Стасів з великою присмністю взяла на себе обов'язки голови Допоміжного Комітету Пансіону.

Ми були б ще довго говорили, але треба було приступати до діла: розмова на тему Допоміжного Комітету Пансіону.

/Розмову-інтерв'ю з А. Стасів на тему Допоміжного Комітету Пансіону поміщено в попередньому числі "Новинки з Пансіону"./

Р.Р.

ДЕВ'ЯТДЕСЯТЛІТТЯ

В ПАНСІОНІ

Добре слово, похвала, признання чи тільки згадка про нас - все це ми дуже любимо. Це річ ясна і природня. Ми вже від самого дитинства, від немовляти, - здається, не розуміли ми тоді ще нічого, а вже хотіли, щоб усю увагу присвячували нам. І, підростаючи, ми тієї "хиби" не збувалися і не збуваємося, а навпаки, ми ростемо літами, набираємо знання і свідомо хочемо признання за всі наші добрі вчинки, навіть, коли ми, мовляв, дуже скромні, - десь в самій глибині нашої свідомости, нашого розуму є бажання уваги, признання, похвали...

В похилому віці люди тим більше потребують уваги. Вони ціле своє життя тяжко працювали. Неодні чимало осягнули своєю працею, отож тому й заслужили на признання і звідси бажання уваги, опіки...

В Пансіоні ім. Івана Франка подібну увагу присвячують всім мешканцям кожночасно, як тільки є можливість. Деколи вишуковуються спеціальні нагоди, як уродини, ім'янини, ювілей, свято тощо. В окремий спосіб відзначають заслужених мешканців, піонерів - перших українських поселенців в Канаді.

Отак недавно тому відзначали 90-ліття Параскевії Граб та Луки Хом'яка. Обидвоє вони приїхали до Канади ще в дуже молодому віці.

Пан Л. Хом'як народився 30 жовтня 1893 р. в Сокалі /Галичина/ і приїхав до Канади, як йому було чотири роки. Батьки поселились з родиною в Манітобі коло Давфйна. Початки були дуже злиденні. "Перша хата-буда, - каже Л. Хом'як, -

зліплена до купи з якоїсь тростини і гілляк та покрита плахтою, зайнялась зразу і згоріла... Ніхто не знав англійської мови: ні в слові ні в письмі; а англійці ставились до нас з погордою і недовірям..!"

Пані П.Граб нар. 14 листопада 1893 р. в селі Дмитрії коло Львова. Їй було вже 12 років, як приїхала до Канади. Родина

З ліва сидять ювіляти П. Граб і Л. Хом'як; стоїть директор Пансіону, Е. Пастернак, а на ліво посол Колин

поселилась в Манітобі коло Вінніпегу. Початки їх побуту в Канаді не були легшими від інших емігрантів. "По кількох роках тяжкої праці на фาร์มі, - каже Параскевія Граб, - на якій я

Ювіляти та посол Колин

також працювала, прийшов великий потоп і усе знищив. Треба було починати знову з нічого. Незадовго після того я вийшла за муж і виїхала з чоловіком на сталий побут до Торонта".

Аж по довгих роках нашим першим емігрантам вдалося загосподаритись і трохи на ноги встати. Але не на довго, - прийшла депресія...

Та все це минуло. П.Граб і Л.Хом'як забезпечені цілоденною опікою в Пансіоні ім. Івана Франка. Тут нема погорди, тут всі свої... Що більше: сьогодні діти і внуки перших наших емігран-

тів займають визначні місця в професійному світі. І англійці вже з нами числяться: про 90-ліття наших ювілянтів писала місцева газета, ще й знимку помістила, а Дост. А. Колин, посол українського роду і син українських піонерів, вручив нашим ювілянтам пропам'ятну плиту від прем'єра Онтаріо В. Дейвис.

На свято зібралось чимало мешканців і працівників. Була також донька пані Граб. Адміністратор Пансіону Е. Пастернак розказала присутнім про довгий і нелегкий життєвий шлях ювілянтів. Свято минуло в піднесеному настрої. Ювілянтів обдаровували різним добром, а пані з кухні приготували смачну перекуску, під час якої Р. Раделицький висвітлював діяпрозирки із життя ювілянтів в Пансіоні. Зворушливим був момент, коли до ювілянтів підходили присутні з побажаннями та гратуляціями.

В З А Р Я Д І П А Н С І О Н У

3054 ВІНСТОН ЧИРЧИЛ БЛВД

/На прохання деяких мешканців Пансіону ім.
Івана Франка в Міссіссага при Вінстон Чирчил
Бульвард подаємо Вам кілька слів
про Василя Сонича./

Кожний, хто телефонувє до Пансіону ім. Івана Франка в Міссіссага чи їде туди в гості, чи хоче замешкати або вже мешкає там, має в першій мірі до діла із пристійним, але скромним паном, Василем Соничом. Він же асистент адміністратора в но-

У ГЛИБОКОМУ СМУТКУ ПОВІДОМЛЯЄМО, ЩО, КОЛИ ЦЕ
ЧИСЛО "НОВИНОК" УЖЕ БУЛО ГОТОВЕ,
В ПОНЕДІЛОК 19 - ГО ГРУДНЯ
ШПИТАЛЬ ПОВІДОМИВ, ЩО НАГЛО ВІДІЙШОВ НА
ВІЧНИЙ СПОЧИНОК БЛАЖЕННОЇ ПАМ'ЯТІ
ВАСИЛЬ СОНИЧ,
АДМІНІСТРАТОР ПАНСІОНУ ІМ. ІВАНА ФРАНКА
В МІССІССАГА.

В ОСОБІ БЛ. П. ВАСИЛЯ СОНИЧА МИ ВТРАТИЛИ
ВЕЛИКОГО ПАТРІОТА І ЗАСЛУЖЕНОГО ДІЯЧА
ПАНСІОНІВ ІМ. ІВАНА ФРАНКА.

БЛ. П. ВАСИЛЬ СОНИЧ БУДЕ ПОХОВАНИЙ
НА ПАРКЛАВН КЛАДОВИЩІ.

НЕХАЙ КАНАДІЙСЬКА ЗЕМЛЯ БУДЕ ЙОМУ ЛЕГКОЮ,
А ПАМ'ЯТЬ ПРО НЬОГО ВІЧНОЮ!

Василь Сонич, асистент адміністратора Пансіону

вовідкритому Пансіоні ім. Івана Франка в Міссіссага. Для Пансіону він полагоджує, у співпраці з головним адміністратором, Е. Пастернак, біжучі справи.

Крім того, пана Сонича Ви стрините в любий час і при праці в городі, і в саді, і біля бджіл. Пан Сонич дуже господарний. Він любить землю /і у-правляти її!/, природу,

і тому чимало праці вкладає на хуторі Пансіону. Та й мешканцям пан Василь свого часу не відмовляє - помагає та догоджає їм у всьому. Він коло них, як день, так ніч.

Василь Сонич працює вже близько п'ятнадцять років для Пансіонів ім. Івана Франка, починаючи від першого приміщення Пансіону при Гай Парк Гарденс та приймаючи на себе різні секретарські й адміністративні обов'язки.

В продовж цілого того часу він був завжди у близькому контакті з мешканцями. Зрештою, це й була причина, чого він подався був на працю до Пансіону ім. Івана Франка. Він хотів бути зі старшими людьми: помагати їм, вислуховувати їх жалі, успокоювати їх, коли треба.

Для старших людей в тому часі було дуже мало правдивого розуміння. Велика частина громади не була тоді зацікавлена ідеєю окремої опіки для старших людей у жадній інституції, дарма, що людей старшого віку вже тоді не браку-

вало і ряди їх дуже швидко доповнювались. В очах багатьох ця ідея виглядала навіть злою! Уважалося, що батьками діти мали опікуватися.

А що ж, коли в цих старших людей нема або взагалі не було дітей, або далеко живуть від них, чи з яких-там причин не живуть в гармонії з ними, або діти не можуть дати батькам своїм відповідної опіки???... /помешкання замале, відношення не завжди приязні, всі на праці і нема кому доглядати, головню під час якогось непередбаченого випадку/.

На ці питання вони відповідей не мали. А відповідь була одна - П а н с і о н ! Доказом цього були, вже від самих початків, як тільки відкрилися двері до першого Пансіону коло Гай Парк, постійні аплікації на замешкання в Пансіоні...

В особі Василя Сонича Пансіон знайшов людину, яка не тільки виконувала свої адміністраційні обов'язки, але й видавала всю енергію зі себе, щоб тим старшим людям допомогти і дати їм найкращу атмосферу і оточення в новому для них приміщенні.

Щоб стати їм ще більше в пригоді, пан Василь Сонич, на прохання Дирекції, ходив на різні курси з адміністрації, ткацтва, щоб своїм знанням і досвідом не тільки краще зрозуміти їх проблеми та потреби, але й допомогти переводити їм корисно час. Не одного Василь Сонич навчив ткати на варстаті килими чи крайки - це стало улюбленим зайняттям багатьох мешканців Пансіону.

Будучи крім того ще й професійним танцюристом, пан Сонич використовував свої здібності, щоб розважати мешкан-

ців при різних нагодах: на пікніку чи під час веселого концерту.

Праця в Пансіоні не завжди легка і вдячна. Але наскрізь позитивне наставлення, з яким пан Василь Сонич прийшов до Пансіону і з яким почав працювати, допомогло йому перебороти неодні труднощі. Він виробив почуття відповідальності супроти мешканців /і Пансіону!//; любить їм помагати від щирої душі. А чудове положення нововідкритого Пансіону та й, очевидно, модерне і просторе приміщення тим більше сприяють успішній праці, з якої випливає самозадоволення і більша наснага до дальшої дії.

Рор.

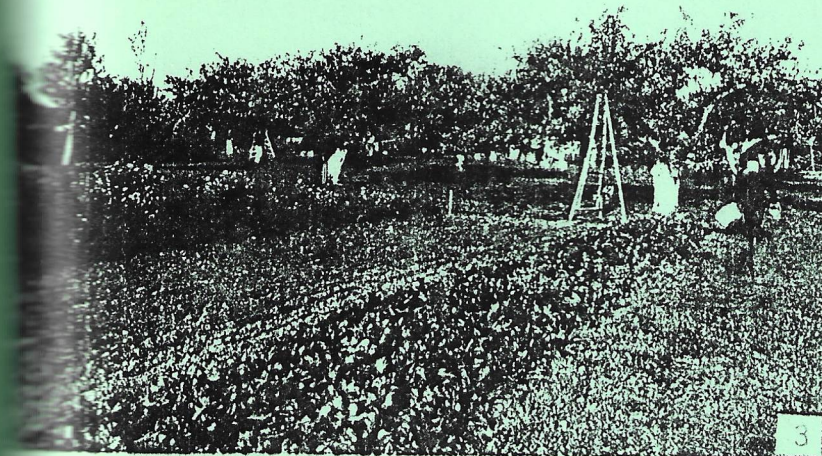
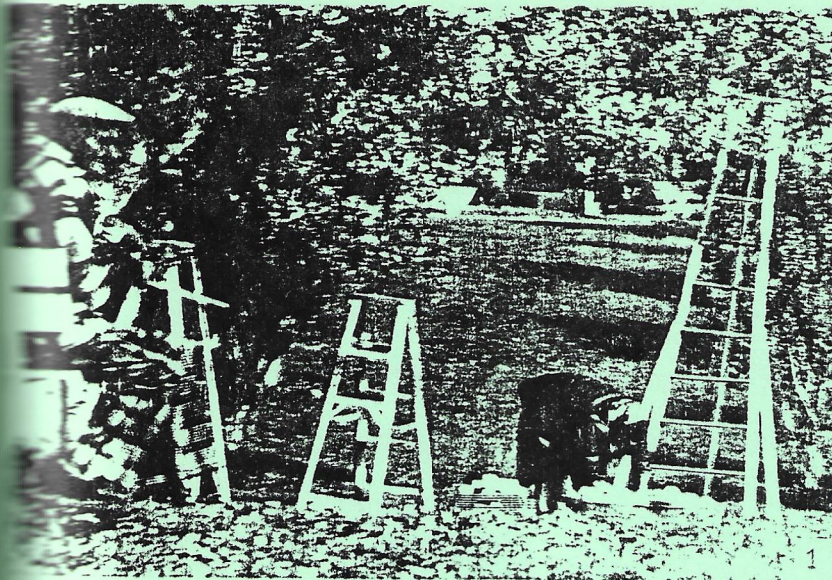
З Б И Р А Є М О Я Б Л У К А

Вантажне авто уже наладоване порожніми бущлями та кошиками і готове до від'їзду. Чекаємо останніх заряджень. Їдемо. Запевняємо себе - буде весело. Трохи від'їдемо від міської духноти.

Авто швидко шмигає широкими дорогами, минаючи ще навівзаспалих "бюрократів", яких тут звемо "білоковнірами". Та ж і ми..., але не сьогодні! Нині ми "фармери", їдемо на хутір збирати яблука...

Мешканці і працівники Пансіону на хуторі в Міссіссага вітають нас з великим задоволенням. Запевняємо, що ми не одинокі - за нами ще їде допомога. Робота буде кипіти!...

До саду заходимо з горбочка і бачимо його, мов на

О С І Н Ї

Н А

Х У Т О Р І

Старші мешканці
відпочивають, молодші
збирають яблука

Мешканки та В. Сонич
радіються добрим
урожаєм яблук

Вид на яринний город
та сад

Панове Андрухів
та Лазорчик
радіють останні
яблука

долоні. Ми захоплені, прямо віддих урвало. Боже милий, скількиж тут яблук! /Грушки уже зірвали минулого тижня/. Гілля просто до землі хилиться від їх тягару. Якщо б пильне і дбайливе око господарів не попідпирало обтяжілі гілля, чимало яблук пропало б, ну не менше потерпіли б яблуні. Ми далі захоплені і стоїмо мов укопані. В уяві вже ввижаються різні компоти і пляцки. А яке вино було б з них?!!!

Застаємо кількоро ранніх робітників. Питатися, що робити, не треба нікого. Драбин, ні бушлів не бракує. Хто "самостійник", вибирає собі "своє" дерево, а хто "соборник", до спілки шукає ще кількох. Відважніші стають на сам вершок драбини, інші, яким море по коліна, видрапуються по гіллях на дерево.

За яблуками не треба було шукати, вони самі до нас йшли, хоч очима зривай. Бушлі наповнялися з хвилини на хвилину. Це ще більше підбадьорювало нас. Ми, мов ті малпи, лізли з дерева на дерево, лишаючи позад пусті яблуні...

Хтось гукнув: "Нема більше бушлів". Пішли шукати. Знайшлися. "Треба більше". Хтось наступив на якісь пачки. "І це добре. Головне, що є де тимчасом переховати".

Ті яблука, що лежали уже на землі, або падають в міжчасі, складаємо на окрему купу. З них будуть компоти і смачні "апфель штрудлі", а може й ще щось. Побачимо, що вигадливість наших кухарок придумас.

Настрій далі дуже піднесений. Сонце уже викотилось ген понад наші голови. Хмари розступились... Як приємно, весь сад облили проміння соняшні і, погойдуючись по гіллю і стрибаючи з листочка на листочок, з яблука на яблуко, дрючили й нас, перескакуючи то на очі, то на щоки. Деколи

нам здавалось, що це золоті яблука, або самі малі сонця зриваємо, і вони нам шептали: "користайте з нагоди, бо вже довго не будемо гріти."

Раптом, замість яблук, на діл посипались куртки, блюзки, светри - сонце таки ще трохи припікало, дарма, що це уже минула половина місяця жовтня. Хто який зайвий одяг мав на собі, позбувався його чимдуж. А сонце далі гріло і вітер лоскотав гіллям дерев...

По обіді до нас завітали й мешканці Чансіону. Здоровіші, довго не чекаючи і не питаючись, давай і собі рвати та збирати яблука. В міжчасі бушлі все наповнялися...

Знову ж бачимо - надходить "свіжа" робоча сила. Це з кухні пані прийшли допомогти. Приходив і асистент адміністратора, пан Василь Сонич: дивився і питався, як даємо собі раду. Він же добрий знавець у цьому ділі. То ж його поради були не одному корисні. Вслід панові Соничеві підстрибувала вірна Шіба, ще й хвостиком помахувала. Здавалось, і вона хотіла чимсь причинитись. Ніхто, очевидно, не настоював - сама її присутність нас розвеселяла...

Час до часу хтось скаже щось дотепне або пожартує. Сміх розноситься на весь сад. І робота далі йде вперед. З декотрих дерев вже частинно зірвано яблука, ще минулого тижня. Коло них довго не зупиняємось.

Куди драбиною занизько посягнути і не вигідно на дерево лізти, посягаємо довгим дрючком, на кінці якого є примонтована дротяна коробка із малими граблями на кінці. Яблука зриваємо в цей спосіб, що між зубці граблів встромлюємо стебло яблука, тягнемо дрючок до себе, яблуко обривається

і падае у "коробку"...

Панове Андрухів та Лазорчик уже над'їхали "трочком": прийшла пора зібрати повні бушлі і ховати їх у призначене місце. А тих бушлів скрізь по саду, куди тільки оком кинути...

Сад пустів. За те приємно було глянути на "трочок", навантажений бушлями, повні яблук... Треба було ще й другий раз навертати - стільки ми бушлів наповнили.

Кожен тепер лишень хвалився, скільки він яблунь обірвав, скільки бушлів наповнив.

Ми лишали сад пустий. Аж не вірилось, що ще нині ранком тут - тут висіли тисячі яблук.

В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ
МАРІЇ ПАСТЕРНАК

В Пансіоні ім. Івана Франка при Роял Йорк Ровд сьогодні рух більший, як звичайно. Цілий дім до чогось приготується. Мешканці вже зішлись всі на долину, до каплиці - хто сам, а хто при допомозі медсестри. Приїхали й преподобні отці. Правлять заупокійну Службу за душу Марії Пастернак, дружина покійного професора-археолога Ярослава Пастернака і довголітня мешканка Пансіону.

Мене просять на обід - поминковий. За головним столом пізнаю капеляна Пансіону, о. мітр. П. Хомина з Панею Добродійкою та о. Гошуляка. Коло них - адміністратор Пансіону, пані Євгенія Пастернак та приятелі покійної. Столи по святковому застелені - настрій святковий-стриманий. При головному столі ще бачу мешканку, паню О. Геців - близька і вірна подруга Покійної до останнього дня... Посадили й мене тут. Решта місць заповнювали пані з Добровільного Комітету та адміністрація Пансіону. Інші столи занимали мешканці.

Обіду ще не подавали. Я мав нагоду подумати трохи про Покійну, якої сьогодні вшановували пам'ять і старався зібрати кілька думок, щоб відтак написати дещо про неї.

Покійну Марію Пастернак я бачив всього кілька разів. Дуже кортіло її побачити, хоч подивитися на неї /про її заслуженого покійного мужа я стільки наслухався!/. Марія Пастернак була тоді у шпиталі. Похилий уже вік не хотів ніяк гоїти її ніг...

Тоді, одного дня, довідуюсь: Марія Пастернак вернулася уже

до Пансіону. Я працював над "Хронікою Пансіонів ім. Івана Франка" /дуже багато статей належать їй перу/. Тоді я вперше побачив паню Марію. Пригадую цей день. Я працював, як звичайно, над книжкою, коли це раптом чую захоплені голоси Адміністратора Пансіону і пані секретарки. З розмови я зрозумів, що до канцелярії привели паню Марію Пастернак. Невимовна цікавість оволоділа мою терпеливість. Я вийшов на коридор. У візку сиділа старенька, вже зісушена, жінка. Її голова, хоч пропорційно невелика, здавалось, тяжіла на шиї і була сперта на рамені. Вона була змучена, виснажена. Наші погляди ще стрінулись на мить і вона щезла в дверях канцелярії Адміністратора Пансіону.

Я був переконаний, що в цій тендітній жінці ще дуже багато духової та умової енергії. Або, що вона, свідома своєї немічності і близького кінця, ще стільки хотіла зробити-написати. Ця жінка хотіла понад усе жити. Творити. Якби не її недуга... І мені думка правильно підказувала. Тяжю, вона хотіла конечно написати новельку "Поворот додому" /до Пансіону/...

Довший час після того я М. Пастернак не бачив. Аж одного разу на терасі, а відтак на мить, як її постать зникала у елевейторі. Це був останній раз. Дуже мене кортіло поговорити з цією людиною - десь на самоті, в затишку... Поговорити про життя, про красу, про мистецтво... Та вже не пощастило. Я з нею ніколи особисто не познакомився, ніколи не розмовляв....

Мої мінорні думки розвіяв запах гарячої зупи. Правду кажучи, я був вже голодний, ото ж й не ждав ні на мить, як мене послужили зупою...

Про Покійну сказала кілька слів Адміністратор Пансіону і була учениця покійної Марії Пастернак, Євгенія Пастернак. Вона говорила про заслуги покійної на полі педагогічному, на полі хореографії, танцю. Згадала і її покійного заслуженого мужа, який вщепив стільки любови і пошани до нашої старовини...

Раптом прийшло мені на думку зробити кілька знімок з пропам'ятного обіду, щоб бодай в цей спосіб залишився для мене спогад про покійну. Та не годилось під час промови залишати стола. Я почекав...

Про життя Покійної мені вдалось зібрати дуже мало. Це обов'язкова праця для тих, котрі її знали, росли з нею, працювали разом.

Народилася Марія Пастернак 1 квітня 1897 року. Із скромної статті "Невтоптаними стежками" пера "Тети Дарки" /Наше життя - липень-серпень, 1966 р./, написаної з нагоди 70-ліття Марії Пастернак, довідуюсь, що походила вона з Галичини. Як молоденька учителька вона їде на Волинь і вчить у містечку Устелузі дітей евакуованих поліщуків /ці школи організували Українські Січові Стрільці/. "Це дало, - пише Тета Дарка у згаданій статті, - молодій дівчині першу фахову заправу, та поширило її світогляд у зустрічі з українцями з різних земель". Відтак бачимо її у Львові - далі на вчительській праці. /Між іншими, це в той час Пані Євгенія Пастернак ходить до неї на лекції з балету./. Тут вона побирається з професором археології Ярославом Пастернаком.

Учительська праця відходить на задній план. М. Пастернак присвячує тепер більше часу редакторській праці. Редагує

місячник "Українське Дожкілля", дописує до "Діла", "Наших Днів", "Нового Часу", "Краківських Вістей". Пише на педагогічні теми, пише про театр і танець, рецензії - відгуки на мистецьке життя у Львові і поза ним. Помагає мужеві у музейній роботі, іде з ним на розкопи, екскурсії /про це вона згадує у автобіографічній статті п.н. "Стежка біля дороги", Свобода - 31 березня 1978 р./.

Маючи легкий стиль, бралась також і до белетристики /короткі новельки/. Працювала /і закінчила/ над книжкою "Виховання і зайняття в дитячому садку". Війна перекреслила всі дальші пляни в найбільшому їх розгарі. До того ж багато цінних речей і писань пропало у вихорі війни...

Панство Ярослав і Марія Пастернаки поселились на постійно у Торонті. Немолодий уже вік, інше підсоння, оточення, звичаї, культура, мова вже не дозволили ввійти в нове русло життя з тим самим запалом, що й на Рідних Землях. На хліб насущний прийшлося заробляти фізичною працею. Виховної ділянки вона й надалі не кидала і всю свою енергію спрямувала публіцистиці. Писала далі на теми танцю, балету в театрі, мистецтва, на теми виховання, рецензії...

В 1959 році Об'єднання Українських Педагогів Канади видало її книжечку "Зайняття в дитячому садку" /Це частина праці, над якою вона працювала ще у Львові п.н. "Виховання й зайняття у дитячому садку": ця книжка, на жаль, ніколи не побачила світу/.

Найбільше розголосу здобула її книжка "Українська жінка в Хореографії", видана Союзом Українок Канади в 1968 році. Українська преса вітала публікацію цієї книжки дуже прихильно

і прямо не переставала писати. Писали такі відомі люди, щоб тільки згадати деякі прізвища, як проф. М. Міллер, С. Волинець, О. Тарнавський, Е. Онацький, О. Соневицька... Не буду тут цитувати того, що вони писали. Скажу тільки те, що всі вони однозгідно дуже прихильно і позитивно оцінили цю працю, бо ледви чи українці мали подібну книжку, та й взагалі, про танець мало хто писав /і пише!/.

Ця книжка не тільки познайомила нас із історичним розвитком танцю, із кількома прізвищами... Цією працею М. Пастернак доказала, що й український танець-балет стоїть на світовому поземі і, заохочуючи до нових пошуків продовжувала, що ні душа, ні вартість танцю не знизяться, якщо ми будемо вітати й впроваджувати новаторські елементи, ставлячи, очевидно, найвищі вимоги. Словом, Покійна дуже цінила минуле, але й з відкритими руками йшла назустріч новому-майбутньому.

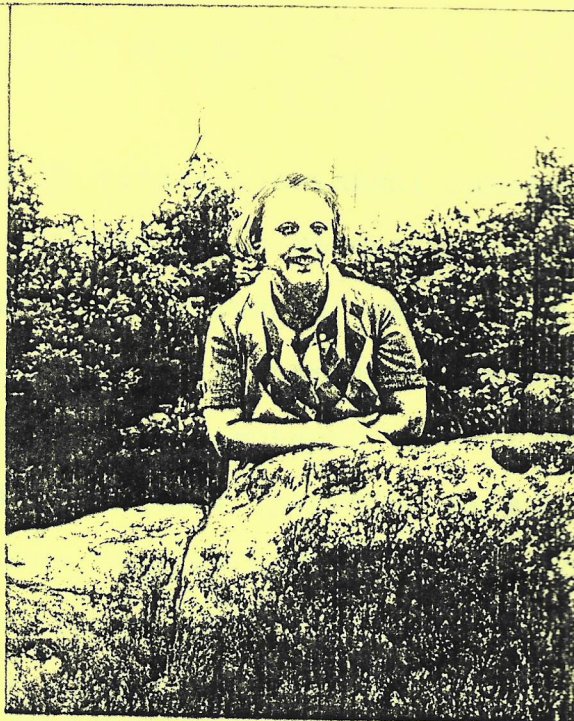
У всьому згаданому Покійну підтримував її чоловік, головню на еміграції. Коли він відійшов на вічний спочинок, Марія Пастернак була розгублена, прямо безрадна. Пансіон ім. Івана Франка дав їй притулок, опіку, нової наснаги до життя. Впродовж довгих років вона редагувала "Новинки з Пансіону" /Вона була в Пансіоні від 1970 року./ і багато статей належить їй перу.

Статті покійної М. Пастернак написані дуже гарною і легкою мовою. Її мова пливе. А статті читаються мов оповідання, на яку би тему вона не писала.

Крім того, Покійна любила дуже розмовляти з людьми, /правда, вона нерозумно була стримана в розмові/, обмінюватися думками, порадити... Покійна любила понад усе життя і

М. Пастернак
ще в молодому віці

М. Пастернак
в Космачі, 1935 рік

мистецтво у всіх його видах. Мистецтво було життям! Мистецтву вона життя своє присвятила. Для мистецтва вона жила!

Марія Пастернак відійшла від нас після довгої недуги 25 серпня 1983 р. на 87-ому році свого трудолюбивого життя і була похована коло свого мужа на Парк Лавн Цвинтарі в Торонті.

В сороковий день її смерті я мушу щиро сказати, що в особі покійної Марії Пастернак ми втратили велику людину. На щастя, збереглися її писання, більшість з чого була опублікована по газетах-журналах або окремими книжками, які будуть свідком її працьовитого і творчого життя, а враз і дороговказом та великою поміччю для багатьох, які рішають іти її стежками.

Вічна Пам'ять Покійній Марії Пастернак і хай канадійська земля буде їй легкою!

Роман Раделицький

В ПАРЛЯМЕНТІ В ОТТАВІ
ПРО НАС ГОВОРИЛИ

/Оттава, 5 жовтня 1983 р./ На першому засіданні Парляменту Канадського Федерального Уряду в Оттаві 5-го жовтня ц.р. Достойний Даглес Фишер, представник на північне Міссіссага до Федерального Парляменту і парламентарний секретар міністра скарбу у звіті про свій "дистрикт", між іншими, говорив також і про Пансіон ім. Івана Франка в Міссіссага, даючи признання за вірцеву працю в цьому Пансіоні. Нижче подаємо оригінальний текст з урядового бюлетеня та вільний переклад на українську мову.

"Програма 'Ню Горайзенс' також помагала групі сеньйорів при Пансіоні ім. Івана Франка. Це один із безприбуткових Пансіонів, побудований видатним українським суспільством в моему місті /підкр.

The New Horizons program also helped a group of senior citizens in the Ivan Franko Home. That is one of the non-profit homes built by the outstanding Ukrainian community in my city. It has a few extra acres of land which have been turned into a farm. The New Horizons program was used to buy gardening and farming equipment. Residents in the home now grow their own food and are becoming more and more self-sufficient through their efforts. They have a nice hobby in the garden and they have returns for their efforts. There are beehives and orchards and a variety of vegetable plots which the residents maintain. That is something which has made that corner of Mississauga very pleasant. I understand that the home will be relying on a Summer Canada grant next year to hire a few students to maintain the orchard and to continue this farming operation.

ред./.. Пансіон посідає кілька акрів землі, які перетворені у ферму. При допомозі 'Ню Горайзонс' закуплено приладдя до городництва і фармування. Мешканці Пансіону тепер плекають свій харч і своєю працею стають більше і більше самовистачальними. У них приємне зайняття в городі і за це мають добрі висліди. У них є вулії з бджолами, сад і город з різною яриною, коло якої мешканці ходять. Все це зробило цей кут в Міссіссага дуже приємним. Як мені відомо, в Пансіоні на друге літо /1984/ будуть zatrudнені кілька студентів, спонзоровані урядом програмою Самер Кенеда, щоб пильнувати сад та продовжувати працю при городництві".

ВЕСЕЛИХ СВЯТ
РІЗДВА ХРИСТОВОГО
ТА
ЩАСЛИВОГО
НОВОГО
РОКУ

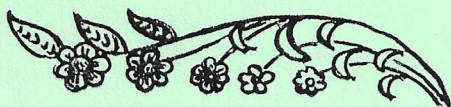

М А Р К О

Маємо для Вас радісну новину. У пані Терені Тонкович, Асистентки Адміністратора Пансіону, народився син, М а р к о.

Гратулюємо Панству Тонковичам і бажаємо новонародженому Маркові багато здоров'я, щастя та довгих і щасливих літ.

Молодій мамі бажаємо скорого повернення до праці Пансіону, бо всі ми вже затужили за Вами.

"НОВИНКИ З ПАНСІОНУ" ВИДАЄ ПАНСІОН ІМ. ІВАНА ФРАНКА, ТОРОНТО
767 Роял Йорк Ровд -- 3058 Вінстон Чирчилл Блвд.

ЦЕ ЧИСЛО ЗРЕДАГУВАВ Р. РАДЕЛИЦЬКИЙ.

TEL. 239-7364